

BÀI HỌC VỀ TƯ TU DƯỠNG ĐẠO ĐỨC CÁCH MẠNG TRONG "TƯ CÁCH MỘT NGƯỜI CÁCH MỆNH" CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐỐI VỚI CÁN BỘ, ĐẢNG VIÊN HIỆN NAY

NGUYỄN VĂN THƯỜNG^(*)

Tóm tắt: Bài viết luận giải, làm rõ những yêu cầu về tư cách, phẩm chất đạo đức của một người cách mạng trong tác phẩm "Đường cách mệnh" của Chủ tịch Hồ Chí Minh; khẳng định giá trị lịch sử và hiện thực, lý luận và thực tiễn của những luận điểm đó; đồng thời rút ra bài học về tư tu dưỡng đạo đức cách mạng cho đội ngũ cán bộ, đảng viên trong giai đoạn hiện nay nhằm góp phần ngăn chặn, đẩy lùi tình trạng suy thoái về đạo đức, lối sống, xây dựng Đảng ta "thực sự là đạo đức, là văn minh".

Từ khóa: Đạo đức; đạo đức cách mạng; Hồ Chí Minh; cán bộ; đảng viên.

Abstract: The article clarified requirements of personality and ethics of a revolutionist in Ho Chi Minh's "The revolutionary road". These required traits remain their historical, theoretical and practical values until today. Lessons on self-training in ethics for members of the Vietnam Communist Party nowadays in order to reduce moral corruption among VCP members and create a Party with civilized and decent members.

Keywords: Ethics; revolutionary ethics; Ho Chi Minh; member of Vietnam Communist Party.

Ngày nhận bài: 20/4/2019; **Ngày sửa bài:** 06/5/2019; **Ngày duyệt đăng bài:** 29/7/2019.

Đạo đức cách mạng và giáo dục đạo đức cách mạng luôn là vấn đề được Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm, suốt đời chăm lo. Chính vì vậy, trong "Đường cách mệnh" - văn kiện lý luận đầu tiên của Đảng, đặt nền móng cho tư tưởng Hồ Chí Minh và cơ sở tư tưởng cho đường lối cách mạng Việt Nam, là một trong 5 tác phẩm của Chủ tịch Hồ Chí Minh mà Đảng, Nhà nước ta coi là báu vật quốc gia⁽¹⁾ - vấn đề đầu tiên Người đề cập là "Tư cách một người cách mệnh" với các yêu cầu về phẩm chất đạo đức của người cách mạng. Thời gian càng lùi xa, ngấm lại những lời dạy của Người, chúng ta càng khâm phục tầm nhìn xa rộng của Người, càng thấy được giá trị vượt thời gian của những lời chỉ dạy ấy.

1. Lời dạy đầu tiên của Bác về đạo đức cách mạng

Trong suốt cuộc đời hoạt động cách

mạng của mình, Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm và đặt lên hàng đầu việc giáo dục, rèn luyện đạo đức cách mạng cho cán bộ, đảng viên và nhân dân ta, đồng thời, Người luôn là một tấm gương mẫu mực về thực hành đạo đức cách mạng. Người đã để lại nhiều tác phẩm, nhiều bài nói, bài viết về đạo đức cách mạng, trong đó, *Tư cách một người cách mệnh* - phần được đặt trang trọng trên đầu cuốn *Đường cách mệnh* - cuốn sách tập hợp những bài giảng của lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc cho lớp huấn luyện cán bộ cách mạng ở Quảng Châu (Trung

^(*) Học viện Chính trị

⁽¹⁾ Năm tác phẩm của Chủ tịch Hồ Chí Minh được Đảng, Nhà nước công nhận là bảo vật quốc gia gồm: *Đường cách mệnh*; *Ngục trung nhật ký* (*Nhật ký trong tù*); *Lời kêu gọi toàn quốc kháng chiến*; *Lời kêu gọi đồng bào và chiến sĩ cả nước* và *Bản Di chúc*.

Quốc) từ năm 1925 - 1927, được Bộ Tuyên truyền của Hội liên hiệp các dân tộc bị áp bức ở Á Đông xuất bản năm 1927, là lời dạy đầu tiên của Bác về đạo đức cách mạng.

Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn khẳng định: “Cán bộ là cái gốc của mọi công việc”⁽²⁾, mà gốc của người cán bộ là đạo đức cách mạng. Do vậy, với người cách mạng, vấn đề cốt lõi trước tiên là tư cách, là đạo đức. Không có tư cách, không có đạo đức, hoặc có nhưng không ngang tầm thì không có hoặc có nhưng không đầy đủ những người cách mạng, con đường cách mạng sẽ không đi đến đích thành công. Bác chỉ rõ: “Cùng như sông thì có nguồn mới có nước, không có nguồn thì sông cạn. Cây phải có gốc, không có gốc thì cây héo. Người cách mạng phải có đạo đức, không có đạo đức thì dù tài giỏi mấy cũng không lãnh đạo được nhân dân. Vì muốn giải phóng cho dân tộc, giải phóng cho loài người là một công việc to tát, mà tự mình không có đạo đức... thì còn làm nổi việc gì?”⁽³⁾. Đây là lý do sâu xa lý giải vì sao ngay từ những năm 1925-1927, trong những bài giảng của Người, để truyền bá chủ nghĩa Mác - Lênin, chuẩn bị về chính trị, tư tưởng và tổ chức cho việc thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam vào đầu năm 1930, vấn đề rèn luyện phẩm chất đạo đức đã được Người đặt ra và đòi hỏi như một yêu cầu cơ bản, đầu tiên đối với một người cách mạng. Theo đó, trong *Đường cách mệnh* – cuốn sách giáo khoa chính trị đầu tiên của Đảng, *Tư cách một người cách mệnh* được Bác đặt lên đầu, thậm chí trước cả lời giải thích “Vì sao phải viết sách này”. Điều đó khẳng định một quan điểm nhất quán của Chủ tịch Hồ Chí Minh là cách mạng trước hết cần có người cách mạng, người cách mạng ấy trước hết cần phải có tư cách cách mạng. Tư cách của người cách mạng là

vấn đề trước hết và trên hết của cách mạng. Muốn là cách mạng thì điều đầu tiên là phải có tư cách, nếu không có tư cách thì không thể nói đến hai chữ *cách mệnh* được.

Bằng sự trải nghiệm, sự phấn đấu của mình trong suốt cuộc đời làm cách mạng, Hồ Chí Minh luôn tâm niệm rằng, muốn cách mạng đi đến thành công, điều tiên quyết là phải xây dựng những con người cách mạng thực sự có đầy đủ tư cách, đạo đức. Để trở thành những người thực sự cách mạng, Người yêu cầu:

“Tự mình phải: Cần kiệm/ Hoà mà không tu/Cả quyết sửa lỗi mình/Cẩn thận mà không nhút nhát/Hay hỏi/ Nhẫn nại (chịu khó)/ Hay nghiên cứu, xem xét/Vị công vong tư/Không hiểu danh, không kiêu ngạo/Nói thì phải làm/Giữ chủ nghĩa cho vững/Hy sinh/Ít lòng tham muốn về vật chất/ Bì mật.

Đối người phải: Với từng người thì khoan thứ/Với đoàn thể thì nghiêm/Có lòng bày vẽ cho người/Trực mà không táo bạo/ Hay xem xét người.

Làm việc phải: Xem xét hoàn cảnh kỹ càng/Quyết đoán/Dùng cảm/Phục tùng đoàn thể”⁽⁴⁾.

Đây là lần đầu tiên Chủ tịch Hồ Chí Minh đưa ra những tiêu chí cụ thể, mang tính chất chuẩn mực để đánh giá phẩm chất của một người cách mạng. Dĩ nhiên, những tiêu chuẩn ấy hoàn toàn không phải là áp đặt chủ quan của Người, mà đó là những yêu cầu khách quan, tất yếu đối với người cách mạng, do thực tiễn và yêu cầu nhiệm vụ cách mạng đặt ra. Thực chất, đó cũng là chuẩn mực về năng lực và

⁽²⁾ Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 5, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội, tr. 309.

⁽³⁾ Hồ Chí Minh, *Sđđ*, tr. 293.

⁽⁴⁾ Hồ Chí Minh, *Sđđ*, tập 2, tr. 270.

đạo đức cách mạng mà một người cách mạng cần phải có, phải giữ gìn, rèn giũa, phấn đấu.

Trong 23 tiêu chí đánh giá tư cách một người cách mệnh của Hồ Chí Minh, có 12 tiêu chí thuộc về chuẩn đạo đức và 11 tiêu chí thuộc về chuẩn năng lực. Đó hoàn toàn không phải là điều ngẫu nhiên. Trong tư tưởng Hồ Chí Minh, ngay từ đầu đã luôn nhất quán, tư cách của một người cách mạng phải bao hàm đầy đủ, biện chứng của hai yếu tố: năng lực và đạo đức, trong đó, đạo đức cách mạng là gốc. Đây cũng là bài học quan trọng đầu tiên của Người đối với tổ chức tiền thân của Đảng Cộng sản Việt Nam Hội Việt Nam cách mạng thanh niên. Có thể nói, việc lấy chuẩn đạo đức là một trong hai tiêu chuẩn (đức và tài) của người cán bộ cách mạng, người đảng viên cộng sản ngay từ khi chuẩn bị về chính trị, tư tưởng và tổ chức cho sự ra đời của Đảng là một sáng tạo độc đáo, mang đậm dấu ấn của Chủ tịch Hồ Chí Minh. *Tư cách một người cách mệnh* là phác họa cơ bản và đầu tiên về đạo đức để người cách mạng có đủ uy tín tập hợp và lãnh đạo quần chúng. Đó là sự kết hợp nhuần nhuyễn giữa tinh thần cách mạng tiên tiến, triệt để của giai cấp công nhân và truyền thống đạo đức tốt đẹp của dân tộc Việt Nam đã được hun đúc qua hàng ngàn năm dựng nước và giữ nước. Qua đó, Chủ tịch Hồ Chí Minh cũng đã đặt nền móng cho việc xây dựng nền đạo đức mới của nước nhà.

Có thể thấy, Chủ tịch Hồ Chí Minh đặt yêu cầu rất cao về chuẩn mực đạo đức đối với bản thân người cách mạng. Nếu *Đối với người* và *Đối với việc* chỉ có ba đến bốn chuẩn mực thì *Đối với mình*, Người đề ra tới 14 chuẩn mực đạo đức và *Đối với mình* được đặt lên trên hết, trước hết. Những yêu cầu *Đối với mình* của người cách mệnh

mà Chủ tịch Hồ Chí Minh đã chỉ ra có thể khái quát thành bốn nhóm phẩm chất chính, đó là:

Nhóm đạo đức, gồm 5 điều: Cần, kiệm, hoà mà không tu, vị công vong tư, ít lòng ham muốn về vật chất, không hiểu danh, không kiêu ngạo.

Nhóm tri thức, gồm 2 điều: Hay hỏi, hay nghiên cứu, xem xét.

Nhóm ý chí, gồm 4 điều: Cả quyết sửa lỗi mình, nhẫn nại, cần thận mà không nhút nhát, nói thì phải làm.

Nhóm lập trường, gồm 3 điều: Giữ chủ nghĩa cho vững, hy sinh, bí mật.

Ở góc độ tâm lý học, đó là những thành phần tâm lý tạo nên giá trị nhân cách đạo đức của người cán bộ cách mạng, hoàn toàn đối lập với mọi đạo đức tiêu cực, xấu xa, sản phẩm của chế độ phong kiến, tư sản như: hiểu danh, kiêu ngạo, tham muốn vật chất, nói không đi đôi với làm, v.v..

Những yêu cầu đối với bản thân người cách mạng mà Chủ tịch Hồ Chí Minh đặt ra rất logic và có cơ sở khoa học. Bởi đạo đức luôn gắn liền với mỗi cá nhân và mang tính chủ thể. Đạo đức không chỉ là sự thể hiện các giá trị giữa con người với con người, con người với xã hội, mà nó còn là lòng tự trọng, sự tự ý thức về danh dự, trách nhiệm, nhân phẩm của mỗi người. Do đó, khi nói *Tự mình phải*, cần nhận thức rõ vai trò của sự tự ý thức, tự điều chỉnh thái độ, hành vi của chủ thể. Tự ý thức về đạo đức là cơ sở cho hành vi và các quy tắc ứng xử của con người trong xã hội. Qua đó, những giá trị và chuẩn mực đạo đức được hình thành và phát triển. *Tự mình phải* là yếu tố thuộc nội lực, có ý nghĩa quyết định trực tiếp đến sự tiến bộ của mỗi người. Mỗi người cách mạng cần tự rèn luyện để hoàn thiện bản thân. Đó là cơ sở cho sự tiến bộ của tổ chức, của xã

hội. *Tự mình phải* là thái độ và hành vi đầu tiên trong *Tư cách một người cách mệnh*. *Tự mình phải* vừa là yêu cầu, vừa là mệnh lệnh, vừa là những chỉ dẫn phải được thực hiện. Cuộc đời hoạt động vì nước, vì dân *Quên mình cho hết thấy* của Người là một minh chứng cụ thể cho điều đó.

2. Bài học về tự tu dưỡng đạo đức cách mạng đối với cán bộ, đảng viên hiện nay

Đã hơn 90 năm kể từ khi Chủ tịch Hồ Chí Minh đặt bút viết những lời chỉ dẫn đầu tiên về *Tư cách một người cách mệnh*, song đến nay, những lời dạy đó vẫn còn nguyên giá trị, càng có ý nghĩa đặc biệt hơn khi toàn Đảng, toàn dân, toàn quân đang đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, quyết liệt thực hiện Nghị quyết Trung ương 4 Khóa XI, Khóa XII, quyết tâm xây dựng Đảng ta *thực sự là đạo đức, là văn minh*. Thấu triệt tư tưởng của Bác, đã có biết bao cán bộ, đảng viên quên mình vì nước, hết lòng, hết sức vì sự nghiệp giải phóng dân tộc, vì hạnh phúc của nhân dân, trong bất cứ hoàn cảnh nào đều biết đặt lợi ích chung của quốc gia, dân tộc, của nhân dân lên trên hết, biết hy sinh những lợi ích cá nhân vì lợi ích chung.

Tuy nhiên, bên cạnh đó, cũng còn không ít những “người mang danh đảng viên” tự coi mình là “quan cách mạng”, miệng thì nói “dân chủ” nhưng làm thì theo lối “quan chủ”, “Khi có ít nhiều quyền hạn trong tay thì dăm ra kiêu ngạo, xa xỉ, phạm vào tham ô, lãng phí, quan liêu, không tự giác, biến thành người có tội với cách mạng”(5). Một số cán bộ làm việc kém hiệu quả, được chăng hay chớ, kiểu “sáng cấp ô đi, tối cấp ô về”; một số đảng viên không giữ được lập trường, không thẳng được cảm dỗ vật chất tầm thường; một số “công bộc” lại hách dịch, vòi vĩnh,

những nhiều, hành dân hơn là phục vụ dân, thậm chí vi phạm kỷ luật phải xử lý. Thẳng thắn nhìn nhận, “những lỗi lầm chính” của cán bộ, đảng viên mà Chủ tịch Hồ Chí Minh đã chỉ ra đó khá phổ biến hiện nay. Hơn nữa, một thực tế đang làm cho những cán bộ, đảng viên tâm huyết, có trách nhiệm với Đảng không khỏi dằn vặt, xót xa là mặc dù Đảng, Nhà nước đã tìm mọi biện pháp ngăn chặn, nhưng sự suy thoái về đạo đức, lối sống trong một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên không những chưa bị đẩy lùi mà còn diễn biến phức tạp hơn, làm cho vai trò lãnh đạo của Đảng bị giảm sút, niềm tin của nhân dân bị tổn thương, đe dọa đến sự tồn vong của chế độ. Những biểu hiện như vậy hoàn toàn trái với lời dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh về tư cách một người cách mệnh.

Thực trạng này do nhiều nguyên nhân, trong đó, nguyên nhân chủ yếu mà Đảng ta đã chỉ rõ tại Hội nghị Trung ương 4 khóa XII là: “Do bản thân những cán bộ, đảng viên thiếu tu dưỡng, rèn luyện; lập trường tư tưởng không vững vàng, hoang mang, dao động trước những tác động từ bên ngoài; sa vào chủ nghĩa cá nhân ích kỷ, hẹp hòi, bị cám dỗ bởi các lợi ích vật chất, không làm tròn trách nhiệm, bổn phận của mình trước Đảng, trước dân”(6). Do vậy, việc rèn luyện đạo đức cách mạng của đội ngũ cán bộ, đảng viên vừa là nhiệm vụ thường xuyên, lâu dài, vừa là yêu cầu cấp thiết hiện nay. Theo đó, bài học về *tự mình phải*, về tự tu dưỡng đạo đức cách mạng mà Chủ tịch Hồ Chí Minh đã chỉ ra cách đây gần một thế kỷ vẫn còn nguyên tính thời sự, bởi xét cho cùng,

(5) Hồ Chí Minh, *Sđd*, tập 6, tr. 494.

(6) Ban Tuyên giáo Trung ương (2016) *Tài liệu hội - đáp các vấn kiện Hội nghị lần thứ Tư Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, tr.18.

“Đạo đức cách mạng không phải từ trên trời sa xuống. Nó do đấu tranh, rèn luyện bền bỉ hàng ngày mà phát triển và củng cố. Cũng như ngọc càng mài càng sáng, vàng càng luyện càng trong”⁽⁷⁾. Vấn đề này đòi hỏi mỗi cán bộ, đảng viên cần tập trung làm tốt một số nội dung sau:

Thứ nhất, thấu triệt lời dạy của Bác, mỗi cán bộ, đảng viên phải thường xuyên nêu cao ý thức trách nhiệm trong thực hiện nhiệm vụ.

Đây là vấn đề đầu tiên, có ý nghĩa đặc biệt quan trọng để mỗi người có thể hoàn thành nhiệm vụ của mình. Có trách nhiệm tốt sẽ luôn tận tâm, tận lực với công việc. Ngược lại, trách nhiệm chưa cao hoặc thiếu tinh thần trách nhiệm sẽ đi liền với tư tưởng trung bình chủ nghĩa, làm việc được chăng hay chớ. Về vấn đề này, Chủ tịch Hồ Chí Minh yêu cầu: “Bất kỳ ai, ở địa vị nào, làm công tác gì, gặp hoàn cảnh nào, đều phải có tinh thần trách nhiệm”⁽⁸⁾.

Theo đó, mỗi cán bộ, đảng viên phải nhận thức đầy đủ, sâu sắc về tính chất, ý nghĩa, tầm quan trọng của công việc mình làm, phải xác định cái gì lợi cho dân, phục vụ nhân dân là chân lý, từ đó phải tận tâm, tận lực, quyết tâm làm tròn phần việc được giao, không ngại khó khăn, vất vả. Nếu kết quả không tốt thì phải chịu trách nhiệm; phải có sự ràng buộc giữa lời nói và hành vi của mình, bảo đảm nói đi đôi với làm, nói thì phải làm và làm cho tốt. Nếu nói không đi đôi với làm, nói nhiều làm ít, nói một đường làm một nẻo thì phải chịu trách nhiệm, tránh trường hợp không ai chịu trách nhiệm khi có sai lầm, khuyết điểm.

Thứ hai, thường xuyên thực hành “cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư”.

Những phẩm chất đạo đức này không cao siêu, không khó thực hiện và ai cũng nhận thức được ý nghĩa của việc rèn luyện và thực hành đạo đức đó. Nên, mỗi cán bộ, đảng viên, theo vị trí, chức trách, nhiệm

vụ của mình, cần cụ thể hóa những phẩm chất ấy thành những yêu cầu thiết thực, sát hợp; phải cần mẫn, tận tâm, hăng hái trong mọi công việc, kiên trì thực hiện cho được kế hoạch công tác, không vì khó khăn mà bỏ dở công việc; tiết kiệm sức lao động, thời gian, tiền bạc của Nhà nước, của nhân dân và của bản thân, không lãng phí, phở trương, hình thức từ việc to đến việc nhỏ; luôn trong sạch, liêm khiết, ham làm, ham học, ham tiến bộ, không tham địa vị, không tham tiền tài, không tham người tâng bốc mình; chính trực trong thực hiện nhiệm vụ, ngay thẳng trong mọi công việc, có bản lĩnh đấu tranh bảo vệ cái đúng, cái đẹp, phê phán cái sai, cái xấu.

Thực hành đạo đức *cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư* của đội ngũ cán bộ, đảng viên phải được tiến hành thường xuyên, liên tục “như đánh răng, rửa mặt hằng ngày” và phải đồng bộ, không được để cao hay coi nhẹ bất cứ một phẩm chất nào, bởi chúng có mối quan hệ biện chứng với nhau như Bác đã chỉ rõ: “Cần và kiệm, phải đi đôi với nhau, như hai chân của con người. Cần mà không kiệm thì làm chừng nào xào chừng ấy... Kiệm mà không Cần thì không tăng thêm, không phát triển được”⁽⁹⁾; “Chữ liêm phải đi đôi với chữ kiệm. Cũng như chữ kiệm phải đi đôi với chữ cần. Có kiệm mới có liêm được”⁽¹⁰⁾; “Cần, kiệm, liêm là gốc rễ của chính. Nhưng một cây cần có gốc rễ, lại cần có ngành, lá, hoa, quả mới hoàn toàn. Một người có cần, kiệm, liêm, nhưng còn phải chính mới là người hoàn toàn”⁽¹¹⁾.

Thứ ba, mỗi cán bộ, đảng viên phải nói đi đôi với làm, nêu gương về thực hành đạo đức.

⁽⁷⁾ Hồ Chí Minh, *Sđd*, tập 9, tr. 293.

⁽⁸⁾ Hồ Chí Minh, *Sđd*, tập 6, tr. 346.

⁽⁹⁾ Hồ Chí Minh, *Sđd*, tập 6, tr. 115.

⁽¹⁰⁾ Hồ Chí Minh, *Sđd*, tập 6, tr. 123.

⁽¹¹⁾ Hồ Chí Minh, *Sđd*, tập 6, tr. 131.

Đạo đức vừa là một hình thái ý thức, vừa là một hình thái hoạt động, là sự thống nhất biện chứng giữa ý thức đạo đức và thực tiễn đạo đức, giữa nhận thức và hành động. Nếu mỗi người chỉ tiếp nhận những quan niệm, chuẩn mực đạo đức mà không thực hành nó thì chưa thể có đạo đức trong thực tế. Hơn ai hết, người cán bộ, đảng viên càng phải nêu gương về thực hành đạo đức, nói đi đôi với làm. Theo đó, mỗi cán bộ, đảng viên phải nói đúng chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, không được xuyên tạc, nói sai; nói đi đôi với làm, không được hứa mà không làm hoặc nói một đằng làm một nẻo.

Để thực hiện được vấn đề này, trên cơ sở nắm chắc chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, mỗi cán bộ, đảng viên phải truyền đạt lại cho nhân dân đúng nội dung, đúng tinh thần, không nói sai, không xuyên tạc. Khi nói cần phải cụ thể, thiết thực, từ nhỏ đến lớn, từ thấp đến cao, từ dễ đến khó. Khi đề ra công việc, phải thật cụ thể, chi tiết, không chung chung, đại khái. Cán bộ phải miệng nói tay làm, nói trước làm trước để làm gương cho cấp dưới, cho nhân dân; không được quan liêu, nói nhiều làm ít hoặc nói mà không làm.

Thứ tư, không ngừng học tập nâng cao trình độ, năng lực để có cống hiến cao nhất cho cách mạng, cho Đảng và nhân dân

Cùng với đức, Chủ tịch Hồ Chí Minh cũng hết sức coi trọng tài của người cán bộ, đảng viên. Người khẳng định: "Có đức không có tài như ông bụt ngồi trong chùa không giúp ích được gì ai"⁽¹²⁾ và yêu cầu mỗi cán bộ, đảng viên phải ham học hỏi, ham tìm hiểu để mở rộng tầm hiểu biết, không ngừng nâng cao năng lực công tác, hoàn thành nhiệm vụ với chất lượng và hiệu quả ngày càng cao, bởi "Xã hội ngày

càng tiến, công tác của ta cũng ngày càng tiến... Vì vậy, năng lực của ta, sáng kiến của ta, tiến bộ của ta cũng phải luôn phát triển, tiến lên không ngừng. Không tiến, tức là thoái"⁽¹³⁾. Theo đó, mỗi cán bộ, đảng viên phải có thái độ nghiêm túc, chủ động, tự giác trong học tập, nắm vững quan điểm cơ bản của Chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, quan điểm của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước; có hiểu biết sâu sắc về kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội, quốc phòng, an ninh, đối ngoại; có kiến thức về ngoại ngữ, tin học; thường xuyên nâng cao hiệu quả tổ chức hoạt động thực tiễn và sắc xảo, năng động trong thực hiện nhiệm vụ chuyên môn... Chỉ có như vậy, mỗi cán bộ, đảng viên mới không ngừng tiến bộ, trưởng thành, thực sự xứng đáng là "người lãnh đạo, người đầy tớ thật trung thành của nhân dân".

*Thứ năm, nghiêm túc tự phê bình và phê bình, ngăn chặn, đẩy lùi mọi biểu hiện suy thoái về đạo đức, lối sống.*¹²¹³¹⁴

Tự phê bình và phê bình là công cụ quan trọng để xây dựng, củng cố sự đoàn kết, thống nhất trong Đảng, là phương thuốc hữu hiệu nhất để ngăn chặn, đẩy lùi suy thoái đạo đức, lối sống nói chung, đạo đức công vụ nói riêng, như Lê nin đã chỉ rõ: "Sai lầm của Đảng là hiển nhiên rồi. Đối với Đảng đang đấu tranh của giai cấp tiên phong thì phạm sai lầm là điều không đáng sợ. Điều đáng sợ là: cứ giữ mãi sai lầm, xấu hổ không chịu nhận sai lầm và sửa chữa sai lầm"⁽¹⁴⁾. Do vậy, để nâng cao đạo đức cách mạng, xứng đáng là "công bộc" của dân, theo chức trách, nhiệm vụ

⁽¹²⁾ Hồ Chí Minh, *Sđd*, tập 8, tr. 184.

⁽¹³⁾ Hồ Chí Minh, *Sđd*, tập 5, tr. 644.

⁽¹⁴⁾ V.I. Lênin (1976), *Toàn tập*, tập 34, Nxb. Tiến bộ, Mátxcơva, tr. 349.

được giao, mỗi cán bộ, đảng viên phải thực sự gương mẫu trong tự phê bình và phê bình, phải dành thời gian suy nghĩ thật kỹ, soi xét lại mình, lắng nghe ý kiến đồng chí và mọi người xung quanh để tự đánh giá bản thân một cách khách quan, nghiêm khắc nhất về đạo đức, lối sống gắn với việc thực hiện 19 điều đảng viên không được làm, như Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã chỉ rõ tại phiên bế mạc Hội nghị cán bộ toàn quốc quán triệt, triển khai thực hiện Nghị quyết Trung ương 4 khóa XI: “Tôi xin nhắc lại: Cách làm trước tiên là không chờ phải mở hội nghị, không chờ cơ chế, chính sách, từng đồng chí bây giờ xem lại mình luôn đi. Còn chờ gì nữa. Nếu qua Hội nghị này, các đồng chí thống nhất rồi, mai kia các đồng chí quán triệt xuống bên dưới, tất cả đồng tình rồi, từng đồng chí tự kiểm điểm mình luôn. Trên những nội dung này, mình tự soi lại mình xem, đơn vị mình xem, gia đình mình xem, con cái mình xem, có gì cần điều chỉnh thì điều chỉnh ngay đi. Thế là tốt nhất. Kêu gọi lòng tự giác”⁽¹⁶⁾; đồng thời, khuyến khích người khác phê bình mình, có thái độ cầu thị tiếp thu ý kiến phê bình của người khác, nghiêm túc khắc phục, sửa chữa nếu có sai lầm, khuyết điểm, khắc phục chủ nghĩa cá nhân, tư tưởng cơ hội, thực dụng và mọi biểu hiện suy thoái về đạo đức, lối sống, tuyệt đối tránh thái độ quy chụp, trù dập, gia trưởng, độc đoán, chuyên quyền.

“Một dân tộc, một đảng và mỗi con người, ngày hôm qua là vĩ đại, có sức hấp dẫn lớn, không nhất định hôm nay và ngày mai vẫn được mọi người yêu mến và ca ngợi, nếu lòng dạ không trong sáng nữa, nếu sa vào chủ nghĩa cá nhân”⁽¹⁶⁾. Thấm thía lời dạy của Bác, mỗi cán bộ, đảng viên phải luôn tự tu dưỡng đạo đức cách mạng, xứng đáng là “công bộc” của

dân. Quá trình đó phải thường xuyên, liên tục, “như đánh răng, rửa mặt hàng ngày”, phải bền bỉ suốt đời như “ngọc càng mài càng sáng, vàng càng luyện càng trong” để thực hiện cho được 4 chữ *thật* của Hồ Chủ tịch đã căn dặn trong *Di chúc* của Người:

– Phải thật sự thấm nhuần đạo đức cách mạng.

– Phải thật sự cần, kiệm, liêm, chính, chí công, vô tư.

– Phải giữ gìn Đảng ta thật trong sạch.

– Phải xứng đáng là người lãnh đạo, người đày tớ thật trung thành của nhân dân”⁽¹⁷⁾.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Ban Tuyên giáo Trung ương (2016), *Tài liệu hỏi - đáp các vấn kiện Hội nghị lần thứ tư Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội.
2. Đảng Cộng sản Việt Nam (2016), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội.
3. Hồ Chí Minh (2001), *Toàn tập*, tập 5, tập 6, tập 9, tập 11, 12, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
4. V.I. Lênin (1976), *Toàn tập*, tập 34, Nxb. Tiến bộ, Mátxcơva.
5. Nguyễn Phú Trọng (2017), *Xây dựng Đảng là nhiệm vụ then chốt để phát triển đất nước*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội.

⁽¹⁶⁾ Nguyễn Phú Trọng (2017), *Xây dựng Đảng là nhiệm vụ then chốt để phát triển đất nước*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, tr.82.

⁽¹⁶⁾ Hồ Chí Minh, *Sđd*, tập 12, tr.557-558.

⁽¹⁷⁾ Hồ Chí Minh, *Sđd*, tập 12, tr.504.